

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

LI [i. e. L]. Ioan. Trithe. Ab. D. Iacobi Herbipolensis, Rogerio Sycambro
salutem & charitatem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

enim vt in me fauere amulos prouocauit inuitos, nec me vt abbatiam dimittere Spanhemensem compulit quisquam: sed voluntate quidem cessi spontanea, causam vero vt vellem ingratitude prestitit monachorum, de qua tibi olim ex Colonia q̄ latissime scripsisse me memini. At nunc viuo hic multo quam in Spanheim quietior, mihi vacans & lectioni scripturarum, pauper quidem rebus, sed animo vt mihi videor diues, vt pote qui vanas mundi occupationes amauerim nunquam. Quod me hortaris vt veniam ad te, promittens mihi omnia vitæ huius necessaria quoad vixero, amoris erga me tui maximum est inditium, cui gratias & habeo & ago pro viribus immortales, referamq; si vnquam mihi facultas data fuerit. Descendere aut ad te ibiq; manere deinceps, quod maxime videris oportere, scis quoniam meæ non congruit professioni, qui monasticæ sum religioni addictus, & in verba sanctissimi patris mei Benedicti iuratus. Nullatenus enim proposito meo conuenit monasticam solitudinem relinquere, & cum hominibus secularibus quantumlibet bonis & iustis in sæculo continue habitare. Nam etsi mihi forsitan cohabitare tibi nullum sit periculum, fieret tamen multis in religione mea scandalosum, quoniam sicuti nõ omnibus omnia placent, ita nec omnibus omnia expediunt. Statui ergo in monasterio aliquo consistere ordinis & obseruantia regularis, ne alicui de me præberetur male sentiendi occasio. Habuissem alioquin ex magnis mundi principibus nõ vltimos qui me copiosissime prouiderent in necessariis vitæ presentis, si me curiis & ministeriis eorum inscribere voluissem. Vnde vsque in hunc diem qui me proposito annali stipendio satis copiose ad curias inuitant suos complures agnouit. Sed non est vita piscibus in arido, nec monacho tuta conuersatio sine claustro. Propterea ne mendacem constituam memetipsum, elegi pauper & abiectus habitare in cœnobio, magis q̄ diues & gloriosus apparere cū principibus in sæculo. Quid enim mortuo homini magis congruit quam latere in sepulchro? Et monachum qui semel abrenunciavit sæculo, quid amplius decere putas, quam vt spreto omnibus negotiis mundi, corpore quietus & mente tranquillus, sibi vacans & scripturis diuinis in monasterio permaneat? Maxima enim & principalis causa vt Spanhemensem abbatiam plenam inutilibus mundi curis resignarem, istamq; sancti Iacobi, qua non est in ordine pauperior, assumerem, fuit amor solitudinis, pacis & tranquillitatis, non vt ocio defluerem inerti, sed quo studio liberius possem insistere scripturarum. Neq; enim inuidiam æmulum vsque adeo insuperabilem expertus fuit animus, vt eam non facile domare fauore & auxilio serenissimi principis Philippi Comitis Palatini potuerim si voluissem, præsertim cum patres ordinis de obseruantia omnes nihil magis cupierint, quam vt abbatiam non desererem Spanhemensem. Vnde miserunt ad me Budorim duos abbates ex Synodo, quam apud Moguntiam celebrabant, qui reditum ad monasterium mihi perluaerent. Sed ego non minus amore pacis & tranquillitatis quam iniuriarum consideratione permotus, fixum apud me quod statueram seruaui, patienter sufferens datam mihi occasionem, qua vanis & inutilibus mundi occupationibus vel sero tandem eximerer. Ita que largiente Domino nostro Iesu Christo, qui est saluator fidelium animarum, quam semper optaui pacem assecutus sum: pace nunc fruor desiderata; pacem loque sequar quam aiu in carne spiritus in me vitæ permanserit. Neque paupertatem loci presentis quem assumpsit grauius duxi ferendam, sciens breuitate huius vitæ consummata tandem nihil hinc mecum transiturum ex omnibus qua possidentur in mundo. Vitium ergo habens & vestitum Christianus iubetur esse contentus, quoniam qui diuites fieri cupiunt, varias tentationes dæmonum incurrunt. Monachus autem qui diuitias amat, nec monachus est nec Christianus, sed apostata potius & infidelis, quoniam & Euangelium transgreditur, & voti contemptor monastici suo domino mentitur. Sed vale, & rerum quoque tuarum me facito certiore. Ex Herbipoli vicesima sexta die mensis Augusti. Anno Christianorum 1507.

LI.

IOAN. TRITHE. AB. D. IACOBI HERBIPOLENSIS, ROGERIO
Sycambro salutem & charitatem.

EPISTOLAM tuam prima die mensis Augusti ad me datam Rogeri charissime, suscepi sexta die eiusdem mensis, in qua iterum atque iterum postulas, vt tibi titulos & rationem omnium lucubrationum mearum transmittam, quod itidem & te prius rogasse, & me promissione polliciter non ignoro. Faciam nunc itaque quod hortaris, pinacemque additionum mearum per ordinem temporis quo sunt factæ tibi designabo.

m ad me quoque destinauit. Relectis in
torum presentia dixerit, tamam se non
si volumina Platonis & Aristotelis
memoria, ipse suo ingenio velut Ezra
antia. Postea me Neometi existerem
triorum fertur dixisse presentia, quod
omnia facere posse qua Christus fecit
ni quadragesima venit Staurosciam,
ia, dicens se in Alchimia omnium
quid homines optauerint. Vacabit
orato, ad quod Francisci ab Sickingen
percupidi promotione fuit assumptus
eris videlicet voluptari cepit, quoniam
am. Hæc sunt qua mihi certissimo
nturum esse de desiderio præsolatus. Cum
atum & nimia temeritate agitur
pali. Ex Herbipoli vicesima die mensis

LIX.
TO PATRI, ILLUSTRISSIMO R
Colonienſis Eccleſie Archiepiſcopo, Auguſta
Eccleſie Paderbornenſis, ſacri imperij
cepi Electori, Ioan. Trithe, abbas S.
olentis felicitatem
piat.

feram vltimis literis quas dedi ad R.P. Trithe
festum sancti Michaelis archangelus, quod
ia: interea nimium grassari cepisset in
descensus, atque in hunc vsq; diem non
lomi consistere, scienti quod presentia
ia viget, cunctis tolet esse principis
tingeret paternitati, cum peccata omnia
lum, necessaria consideratione aduertent
a Serenitas hoc meum institutum sub
da paratis pro eadem tua serenitate, vt
m nipotens Deus tuam paternitatem re
e quam humilime facio commendandam
isti. Anno Christianorum 1507.

L.
TERII DIVI IACOBI APOSTOLI
Beisilio Iuriconsulto perſeuerantissimo
tatem.

omnines amicos, Rogerium, Herberon
uariatum iuxta Genesim statum, vt comp
ere credenda sit, quam ante viginti annos
fator & ipse interea comminantes in
onsilio perſuafus, ritum computari v
ebantur polliceri, & data mihi occasio
orem. Inuidia æmulum præſtiterit
prædictio nulli dubium dæmonium
is permiſſat, dæmones vaticinis coop
apiant nimium credulas vanitatibus. Pre
emonis haud dubium inſtigatone ager
m tamen libertate prouent arbitrii.

T. Pithen...

Opera
Historia

Catalogus
librorum
Joannis Tri-
shemi.

EPISTOLÆ ET FAMILIARES

In primis cum essem annorum trium & viginti, comportavi ex scriptis doctorum
 plurimum moulam virtutum in duobus libris, quam nec dum in lucem adere potui. Hoc opus sic
 incipit: *Magna virtus animæ est virtutem amare.*

Ad instantiam quoque Joannis Damii Curtesij, nunc prepositi sanctimonialium
 in Nouburgio prope Budorim, tunc monachi & capellani mei, scripsi de tentationibus
 monachorum libros duos, qui & ipsi nec dum sunt emissi. Hoc opus sic incipit: *Humilitas*
genus.

An instantiam denique Nicolai Statronesij, tunc prioris mei claustralium in Span-
 heim, scripsi super regulam sancti patris nostri Benedicti libros duos, quod sic incipit: *Rever-*
te filii audite me, timorem Domini doce.

Ad petitionem quoque memorati Joannis Damii scripsi duos libros exhortatio-
 num ad monachos, qui & ipsi delite sunt. Hoc opus sic incipit: *Milii convenit Christiane.*

Ad instantiam cuiusdam amici librum scripsi vnum de materia vite presentis, in
 quo legentis animum ad mundi contemptum inducere conatus sum. Hoc opus dudum
 fuit impressum & incipit: *Cum nihil sit vita, &c.*

Contra vitium proprietatis monachorum atque claustralium scripsi librum vnum,
 ad instantiam cuiusdam monachi in Bliodonstat, qui est impressus Moguntia ante plures
 annos. Hoc opus sic incipit: *Omnis ad vitam, &c.*

Chronicon quoque monasterij tunc mei Spanhemensis, à tempore foundationis
 suæ usque ad annos Christianorum millesimum quingentesimum secundum cum vna
 gno labore conscripsi, in quo successiones, tempora, & gesta omnium abbarum eius à pri-
 mo usque ad me, quantum in uenire potui diligentissime ordinavi, magnum voluion
 conficiens historiarum, in quo singulis annis multa per digressionem interea rerum me-
 morari in Alemania dignarum. Hoc opus sic incipit: *Anno Domini.*

De modo & forma visitationis claustralium scripsi librum qui Nurenberge dudum
 impressus est, & sic incipit: *Frater, hos versus habes, &c.*

De modo etiam & forma celebrandi synodum ordinis prolietalem scripsi librum
 vnum iussu & imperio patrum, qui prescripto eodem impressus est, incipit: *Quoniam in celebrand.*

Statuta quoque capitulorum provincialium à tempore concilij Constantiensis us-
 que ad capitulum in Hirsaugia celebratum, mandato Patrum abbreviando in vnum librum
 comportavi, qui duobus prescriptis Nurenberge eodem impressus est, & incipit sic: *Quidam*
volent singula ora, stat.

Statuta etiam annalis capituli patrum de observantia eorum iussu in vnum librum
 ornatiore stylo abbreviando redigi, qui Colonia habetur in cenobio sancti Martini, &
 in Spanheim habetur, & incipit sic: *Reverendissim Christe.*

Ad instantiam Joannis abbatis Bursfeldensis modum & formam descripsi annale
 capitulum celebrandi, quod opus priusquam perficerem ille obiit, & libellus in Spanheim
 cum aliis remansit. Incipit autem sic: *Reverendo patri Domino Joanni.*

Ad preces Blasij abbatis Hirsaugienfis chronicon eiusdem cenobii scribere ad ortus malio-
 rem partem complevi, sed illo mortuo aditionem intermisi, incertus qua mercede suc-
 cessor eius laborem recompensare futurus sit.

Ad eiusdem abbatis Blasij preces scripsi librum vnum de ruina ordinis nostri, quæ
 dudum est lugubrem prænotavi. Hoc opus Moguntia impressum est, & mandato patrum
 ad mentam in provinciali capitulo semper legi consuevit. Incipit autem: *Chri ordinis nostri*
primum de eorum.

An instantiam Gerlaci de Breytbach abbatis Tuitiensis prope Coloniâ, scripsi de
 laude septuaginta librum vnum, qui est Moguntia impressus, & incipit: *Venerabili patri &*
Domino &c.

Ad preces quorundam patrum de ordine carmelitarum scripsi libros duos, in quo-
 rum primo principium, incrementum, & laudes eiusdem ordinis digessi. In secundo il-
 lustres viros qui in eo claruerunt consignavi. Hoc opus Moguntia impressum est & inci-
 pit: *Præterit & præterit bene, &c.*

De laudibus quoque sanctæ Annæ matris intactæ atque castissimæ virginis Mariæ
 Deigenitris scripsi librum vnum ad preces Rumoldi Prioris Francofordensis memori-
 ti ordinis, qui est impressus & incipit: *Voti compellit necessitas.*

Ad preces cuiusdam novelli sacerdotis Nicolai Mernitensis apud Grunes quondam
 concholaris mei scripsi de institutione vite sacerdotalis librum vnum, qui est impressus
 & incipit sic: *Petrus à me Nicolae frater charissime.*

Ad lo-

Ad Ioannem Camerarium Dalbergium Vangionum eruditissimum antifitem librum scripsi de ecclesiasticis scriptoribus prænotatum, qui Basileæ fuit impressus, sic incipit post epistolam: *Multorum instantia sæpe rogatus.*

Ad preces Iacobi Wimpelingi Sletstattenfis, poetæ, oratoris, atque theologi clarissimi opusculum scripsi de illustribus Germaniæ scriptoribus, quod prænotavi: *Catalogum luminarium Germaniæ.* Hoc opus Moguntia impressum sic incipit: *Quoniam sunt nonnulli Iacobe.*

De viris quoque illustribus ordinis nostri scripsi libros quatuor, qui necdum in lucem prodierunt, quorum primus loquitur de principio & incremento ipsius ordinis in genere. 10 Secundus vero catalogus est sanctorum ex ordine ipso canonizatorum. Tertius Romanos continet pontifices ex ipso assumptos. Et quartus viros ordinis exprimit insignes, qui non minus Ecclesiam catholicam quam ordinem ipsum scriptis & lucubrationibus suis magnifice ornarunt. Hoc opus sic incipit: *Cogitanti mihi ac crebrius.*

Ad fratrem Albertum Latronem, ordinis Minorum scripti de computo Ecclesiastico librum vnum, qui non est adhuc deductus in publicum. Incipit autem: *Ioannes Tritheimus abbas, &c.*

Ad imperiū patrum ordinis mei de obseruantia nostra quæ Bursfeldensis à loco suæ originis dicta est, scripsi arduū opus de triplici regione claustraliū, occasione accepta ex quibus synthematis in prologo fit mentio. Sunt autem tres libri quorum primus regionē 20 describit claustraliū incipientium, secundus proficientium, tertius perfectorum. Hoc opus Moguntia impressum est, & post epistolam meam ad præfidentes sic incipit: *Cum vna monastica statum.*

Ad preces quoque cuiusdam amici, præfato trium regionum claustraliū operi adiuncti post finem, spirituale exercitium monachorum librum vnum, qui similiter cum illo est impressus, & incipit sic: *Quoniam opusculum de triplici reg.*

Rursus de ipso monachorum exercitio vnum epitoma ad eiusdem amici petitionē extraxi, quod cum præscriptis similiter est impressum, & sic incipit: *Et si formula spiritualis.*

Magnum post hæc & nimis arduum opus Steganographiæ mirabilis adinventionis in octo libros partendum scribere sum adorsus, cuius primum quidem librum & secundum ad finem vsque perduxi, tertium vero mancum & reliquos omnes dimisi vsque in 30 hunc diem animo sepultus, multiplici consideratione persuasus, cum & labor sit magnus, & forsitan retributio parua. Maneat ergo imperfectum, sicut iacet, donec aliud persuadeat utilitas. Hoc opus sic incipit: *Antiquissimos sapientes, quos græco sermone philosophos.*

Ad preces Vdalrici Eslingensis Theologi, Colonienfisque maioris Ecclesiæ Canonici, de certis dubiis & quæstionibus in Euangelio x̄p̄ Ioannem scripsi ad textum græcum libellum qui non est impressus & incipit: *Crebris amicorum.*

Ad eundem alium scripsi libellum de quibusdam in Psalterio dubiis ad exemplaria græcorum, quorum breuem feci absolutionem. Incipit autem: *Cum nuper ad Coloniam.*

De sanctissima quoque matre Anna rosarium quinquaginta distinctum articulis ordinavi, pro mea in eam deuotione, simul & horarias preces, quas cursum appellare consueuimus, officium missæ cum sequentia. Exultent in hac die, & alia, quæ incipit: *Iesu colorum regis sanctam laudemus.*

Ad preces Macharii abbatis Lypurgensis scripsi de miseria prælatorum claustraliū libros duos, qui necdum in lucem sunt editi, sed in Spanheim manserunt. Hoc opus sic incipit: *Vt de miseria prælatorum claustraliū, &c.*

Orationes in cap tulis ordinis & extra habitas, plures scripsi numero quam viginti, quorum aliqua Moguntia fuerunt impressæ, alia vero per amicos dispersæ sunt.

Rosaria quoque multa de diuersis sanctis, Petro, Paulo, Maria Magdalena, & alijs, collectas, prolas siue sequentias, orationesq; supplicatorias sine certo numero complures, ad instantiam deuotorum hominum scripsi, quorum omnium exemplaria non retinui. Cōplura etiam parua scripsi opuscula, quorum hac vice titulos omnium ad memoriā nequeo 50 reuocare. Ex his nonnulla in lucem edita iam dudum prodierunt, alia vero in Spanheim necdum satis elucubrata dimisi, in posterum forsan perficienda.

De origine & progressu ducum Bavarie historiam quoque scripsi, iubente serenissimo principe Domino Philippo Comite Rheni Palatino, cuius exordium operis à memoria lapsum est.

Epistolas vero ad amicos scripsi multas, quarum paucas in vnum librum coadunavi, illas videlicet quas in principio abbatia meæ Spanhemensis emiseram. Reliquæ autem

absque ordine iacent adhuc in schedulis dispersæ, quas si potero in vnum volumē aliquo tempore comportare curabo.

Hæc sunt synthemata mea Rogeri amatissime Sycamber, quæ in abbatiâ Spanhemensi me scripsisse ad præsens memini, inter occupationes rei familiaris continuas, & treberrimas vt nosti in ordine meo visitationes, ab anno Christianorum millesimo quadringentesimo octogesimoque tertio, die mensis Iulii vicesimanona, quando in abbate sui electus Spanhemensem, vsque ad annum millesimum quingentesimum quintū, primam videlicet diem mensis Aprilis, quando de Spanheim vltimo exiui non amplius reuersus. A tempore vero exitus mei de Spanheim vsque ad introitum meum in hanc diuini Iacobi abbatiâ, fluxerunt menses decem & octo, dies quindecim, in quibus parum scribere potui, præter quasdam epistolas familiares, quas in vnum librum hic postea redigi. Nouem vero mensibus, quibus interea cum serenissimo principe Ioachim Electore in Marchia Brandenburgensium manseram, quod te non latet, minime fui ociosus, sed quædam ad eius imperium lucubraui opuscula, quorum aliqua compleui, reliqua imperfecta dimisi. Nam complurium historias abbreviavi sanctorum ad eiusdem Principis instantiam, quorum deuotione per amplius feruebat, multasque & varias orationes & varias supplicatorias in vno volumine comportauit quod sic incipit: *Magnum & arduum opus tui amore Princeps, &c.*

Eodem quoque tempore in Marchia confitutus iubente memorato principe scripsi de varijs atque diuersis materijs & rebus antiquitatum ex disputatione quotidianâ emergentibus libros 14. in vno volumine, quod opus prænotauit Panaethiam, cuius prologus primus sic incipit: *Multa sunt præceptor magne, &c.*

Aliud etiam opus Hieraticum scripsi ad eundem principem pro diuersis morbis propellendis necessarium, in quatuor & triginta particulas diuisum, cuius primus prologus sic incipit: *Ea qua tuæ maiestati scripturus aggredior, &c.*

Præscripta tria volumina compleui ad finem, reliquorum vero quæ necdum perfecti titulos hic dicere nemo compellit.

Hæc sunt Rogeri charissime, quæ abbas Spanhemensis in tribus & viginti annis lucubraui opuscula, quæ vero sequuntur postea scripsi abbas monasterii sancti Iacobi Apostoli in suburbano Herbipolensi, cui nunc præsum indignus, ratio literarum intentioni vacans liberius, quanto propter inopiam rei temporalis minus sum in externis occupatus. Sciens enim locum esse pauperem & quietum eo assumpsi libentius, quo me posse vacare studio scripturarum liberius sperabam. Scis enim quod plures magnas abbatiâs & pingues mihi à principibus oblatas, amore quietis & scripturarum contempsi. Hanc autem, cum mihi fuisset oblata, meo confidens amplius conuenire proposito sciens pauperulam assumpsi, in qua necdum integrum compleui annum, vnde & pauca lucubraui.

In primis scripsi librum vnum in laudes sanctissimi Iosephi nutritii Domini & saluatoris nostri IESU CHRISTI, cui adiunxi rosarium quinquaginta articulorum ex preconijs meritorum eius. Officium quoque cum orationibus, & prosa quam sequentiam appellant. Hoc opus sic incipit: *Magno sæpe desiderio statui satisfacere & deuotioni proprie.*

Post hæc scripsi ad Iacobum Trithemium fratrem Epistolarum mearum familiarium libros duos, quorum primus continet quasdam epistolas numero 66, quas scripsi ad diuersos per totum illud tempus, quo de monasterio Spanhemensi exiui, vsque ad introitum meum in hunc locum. Secundus vero continet epistolas similiter 60, quas hoc anno abbatiæ huius primo scripsi ad diuersos. Hoc opus sic incipit: *Opportune satis adiuuasti suauissime, &c.*

Scripsi præterea hoc ipso anno magnum & laboriosum opus in sex libros partiales diuisum, quod prænotauit græca dictione Polygraphiam, quod latine sonat multam scripturam. Docet enim miranda subtilitate naturali, multos immo infinitos scribendi modos, & nunciandi secretissime tutissimeque ac sine aliqua suspitione vniuersaliter in omni lingua totius mundi quodcumque fuerit nunciandum vel scribendum. Hoc opus sic incipit: *Legimus complures veterum sapientes, &c.* Sed notandum Rogeri, quod hoc opus habere neminem æque decet ac principes magnos atque potentes, per quod secretissima negotia sua nunciare possunt absentibus sine timore, ita quod archanum eorum totus mundus non possit inuenire absque huius libri scientia, quæ facile discitur habito volumine, & sine labore in memoria retinetur. Propterea statui hoc opus cuidam offerre principi, cuius sapientia & virtus omne bonum meretur.

Contra perniciosum quoque Simonix ac proprietatis claustralium morbum & vitium

lisperfæ, quas si potero in vnum volumẽ aliquo

nantissime Sycamber, quæ in abbatiâ Spanhem
er occupationes rei familiaris continet, ab
ie mensis Iulii vicefimanona, quando in
annum millefimum quingentefimum exiit
uando de Spanheim vltimo exiit non em
panheim vsque ad introitum meum in
cem & octo, dies quindecim, in quibus
familiares, quas in vnum librum hinc potero
cum serenissimo principe Ioachim Baltha
quod te non laet, minime fui ociofus
a, quorum aliqua complui, reliqua imp
euiavi sanctorum ad eiuſdem Principis
uebat, multaque & varias orationes de
aui quod sic incipit: *Magnam & arduam*

ia conſtitutus iubente memorato principe
ous antiquitatum ex diſputatione quocunq;
quod opus prænotauit Panalethiam, cuius pro
magne, &c.

phi ad eundem principem pro diuerſis me
rigitur particulas diuiſum, cuius primam
aggreſſior, &c.
ad finem, reliquorum vero quæ necdum per

bbas Spanhemensis in tribus & viginſi
ſteſta ſcripſi abbas monaſterii ſancti Iacob
re præſum indignus, tanto literarum inu
rei temporalis minus ſum in externis occup
tum eo aſſumpſi libentius, quo me poſter
enim quod plures magnas abbas & p
& ſcripturarum contempſi. Hanc cauſam
conuenire propoſito ſciens pauperum
ai annum, vnde & pauca lucubrari.

les ſanctiſſimi Ioseph nutricii Domini de
roſarium quinquaginta articulorum cu
um orationibus, & proſa quam ſequor
ſiderio ſtatu ſatisfacere & deuotione pro
nium fratrem Epistoliarum mearum fam
uaſdam epistolâ numero 66, quas ſcripſi
naſterio Spanhemensis exiit, vsque ad
tinet epistolâ ſimiliter, 60, quas hoc anno
opus ſic incipit: *Oportuit ſatis admodum*

gnum & laborioſum opus in ſex libris
Polygraphiam, quod latine ſonat multam
naturali, multos immo infinitos ſcribend
e ac ſine aliqua ſuſpitione vniuerſaliter
unciandum vel ſcribendum. Hoc opus ſcri
Sed notandum Rogeri, quod hoc opus
as atque potentes, per quod ſecretiſſima reg
re, ita quod archanum eorum totum mu
tia, quæ facile diſcitur habito volumine, &
reca ſtatu hoc opus cuiusdam offerre princip

ur.
nia ac proprietatis clauſtralium meorum

tium maxime monialium ad propoſitam mihi quaſtionem reſpondendo ſcripſi librum
vnum, qui ſic incipit: *Eſt canobium quoddam monialium, &c.*

Hæc etiam ſunt Rogeri quæ præſenti anno in hæc ſancti Iacobi abbatiâ conſtitutus
lucubraui, quorum ſcire titulos & ſeriem toties deſideraſti. In manibus adhuc quædam
verſantur imperfæta, quorum titulos & prænotationes te ſcire faciam, cum ad calcem æ
dita fuerint.

Decreui autem in poſterum, ſi voluerit altiffimus, qui poteſt omnia ſolus, opus lu
cubrare meorum omnium quidem maximum, quod libris duodecim foret diſtinguen
dum, quorum materia erit. *De demonibus artibusq; prophanis & maleficiis eorūdem, quibus hu
manum genus miſere decipiunt:* eſtque mihi animus omnes ſuperſtitioſas Daemonum artes &
10 hominum pro viribus explōdere, confutare, & quam ſint vaniſſimæ, pernicioſæ ac dete
ſtandæ multipliciter ex propriis ſultorum qui eas tradiderunt libris demonſtrare. Videtur
enim mihi neceſſarium opus his maxime temporibus, in quibus homines nimium ſunt
curioſi, docti videlicet nonnulli ſimiliter & indocti, ea perquirentes quæ melius neſcirent.
Laboris tamen ardui magnitudine non mediocriter deterrius ad tempus diſſerre inten
tionem hæc meam vtile putauit, quo interim ſucceſſiue materia in vnum pro tanto ne
ceſſaria opere comportetur. Hæc ſunt quæ tibi ad literas tuas iudicio meo reſcribenda fue
rant. Si qua vero poſthac in lucem ædidero, non inter vltimos ſcies. Vale noſtri memor
ad Deum. Ex Herbiſpoli vltima die Auguſti. Anno Chriſtianorum milleſimo quingentiſi
20 mo ſeptimo.

LII

REVERENDO IN CHRISTO PATRI DOMINO IOANNI TRITHEMIO
abbati ſancti Iacobi in ſuburbio Herbiſpolenſi, præceptori ſuo egregio atque doctiſſimo, Bar
tholomæus Leſcanus præſbyter indignus, & Marchionis Alberti Ca
pellanus ſalutem exoptat æternam.

ET ſi paruo tempore vobiscum reuerende pater in Vrſulo ſum conuerſatus, non par
uum tamen ex ipſa conuerſatione profectum reportauit, quoniam veſtro medicami
ne de grauiffimo capitis mei dolore, quem per annos decem & octo continue ac ſine in
30 termiſſione aliqua ſuſtinui, & à nullo medicorum poteram releuari, Domino Deo miſe
rante curatus ſum & plene conuallui, de quo paternitati tuæ infinitas gratiarum actiones
dico, meq; totum in mancipium offero, do, & impendo. Omnipotens Deus reuerentiam
veſtram & in corpore & in anima ſaluam & incolumem perpetuo conſeruare dignetur,
ſicut me miſerum miſerandumque hominem veſtra pietas miſericorditer reſpexit, & de
tam graui ac diuturno capitis dolore curauit, de quo medici noſtri omnes ſemper quot
quot conſului deſperauerunt. O ſpes mea poſt Deum vnica, ſalus & promotor egregie, ca
lamo exarare non valeo tenui, quanta vobis ſum charitate obnoxius & inclinatus, in tan
tum vt ſi veſtræ complaceret paternitati, omnibus vitæ meæ diebus me vobis obligare in
40 famulum vna cum his quæ poſſideo vellem ac optarem. Veſtræ namque gratioſæ pater
nitatis recordatio ſemper apud me eſt, & de memoria cordis mei nullo vnquam momen
to poteſt deleri, quoniam non eſt hora in qua præſentiam veſtri non cogitem. Valde au
tem ſum triſtis, & multi ciuium Berlinenſium mecum dolent vehementer de perpetua
paternitatis veſtræ abſentia, qui omnes nihil magis cupimus, quam ſi foret poſſibile quod
aliquando ad nos rediretis. Nouimus enim plures quod princeps noſter clariffimus mul
tum deſiderat reditum veſtrum, & quotidie veſtrum dicitur præſolari aduentum. O, ſi ad
nos cito reuertatur veſtra paternitas, quanto cum gaudio ſuſcipiemini à nobis? Sciat pater
nitatis veſtra, quod promotione Domini Georgii prioris amiſſiſſimi veſtri, capellanus
factus ſum illuſtris magnificique principis domini Alberti Marchionis, cum quo mihi vi
deor in loco eſſe paradifi, quia licet iuuenis ſit, valde tamen religioſe viuir, & honeſtiſſime
50 in omnibus conuerſatur. Laus cum ſtipotenti Deo, qui non deſerit ſperantes in eum, cuius
benignitas veſtram paternitatem mihi merito colendam, felicem in æuum
conſeruare dignetur. Amen. Ex Berlin decima tertia die menſis Maii. An
no Domini milleſimo quingentiſimo ſeptimo.